

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon

Ben Kooij

T 033-4217368
F 033-421 77 99
b.kooij@cultureelerfgoed.nl

Datum 20 november 2017
Betreft Verklarend Woordenboek Bouwkundige Termen

Onze referentie
MT-2017-87

L.S.,

Menze de Graaf heeft het plan voor nieuw onderzoek naar stenen kamers opgepakt. Doelen van zijn onderzoek zijn verdere theorievorming en bouwhistorische beschrijvingen van bestaande boerderijen met stenen kamers. Van belang is ook te komen tot een aanscherping van de omschrijving of definitie 'stenen kamer' die bestaande thesaurusprojecten kan dienen zoals de AAT. De definities die er zijn, zijn niet éénduidig.

De Art & Architecture Thesaurus (AAT) is een wereldwijd toegepast ontsluitingsmiddel voor het toegankelijk maken van architectuur-, kunst- en cultuurhistorische collecties. De Nederlandstalige AAT is een vertaling en bewerking van de Amerikaanse AAT van het Getty Research Institute die wordt verzorgd door het RKD - Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed juicht nieuw onderzoek naar stenen kamers bij boerderijen toe. Elke kennisverrijking kan beter zicht op ons (agrarisch) erfgoed bieden. Het archief van Stichting Historisch Boerderij Onderzoek (SHBO), na 2007 ondergebracht bij de RCE, kan een bron zijn voor verder onderzoek.

Stenen kamers komen in de middeleeuwen al voor. Het fenomeen is dus een tamelijk oud. Het *Verklarend Woordenboek Bouwkundige Termen* geeft bij het lemma 'stenen kamer' de volgende omschrijving: 'stenen bouwwerk dat een kamer bevat, stenen kamervormige uitbouw (aan houten huis of boerderij, herenkamer. Voorn. In West- en Midden -Nederland en Vlaanderen.'

In 1987 en 1998 zijn er door SHBO onderzoeken gestart naar stenen kamers bij boerderijen. Deze onderzoeken moesten resulteren in een wetenschappelijke publicatie over dit fenomeen. Omdat het SHBO in 2007 is opgeheven zijn de onderzoeken helaas niet afgerond. Er zijn diverse studies naar kastelen en woontorens, maar boerderijen met een stenen kamer zijn veel minder vaak onderdeel van een studie.

Nieuw onderzoek zou veel kunnen opleveren voor deze categorie. Op diverse plekken zijn er, al dan niet afgemaakte onderzoekjes van een bepaald pand, maar een overzicht ontbreekt. Nieuw onderzoek zou zo'n overzicht kunnen opleveren.

Onze referentie

MT-2017-87

Mogelijk levert het onderzoek ook nieuwe informatie op die een ander licht op dit onderwerp laat schijnen. Het onderwerp raakt de stenen woontorens waarover onlangs een promotieonderzoek is verschenen.

In 2017 verscheen in het meinummer van *Kasteel en Buitenplaats* van de Nederlandse Kastelen Stichting een artikel over stenen kamers van Dr. A.A.B. van Bommel, sociaal-geograaf. Hij heeft jarenlang speurwerk verricht naar vermeldingen van stenen kamers in de literatuur en in archieven, met name in de provincie Utrecht. Hij doet een oproep voor verder onderzoek en heeft zijn bestand beschikbaar gesteld voor verder bouwhistorisch onderzoek.

Hoogachtend,
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Susan Lammers
directeur